

Stichting Stoomtrein Goes - Borsele

Beleidsplan 2023 - 2028

Versie 1.0

Paul van der Wilt
11-9-2023

Beleidsplan 2023 – 2028 Stichting Stoomtrein Goes Borsele

Inhoudsopgave

<i>Beleidsplan 2023 – 2028 Stichting Stoomtrein Goes Borsele</i>	1
Vertrekpunt	3
1.1 Inleiding	3
1.2 Gevolgde werkwijze	3
1.3 Missie	4
De missie voor het museum is als volgt gedefinieerd:	4
1.4 Strategische doelen en voorwaarden	4
1.5 Strategische doelen	4
1.6 Strategische Voorwaarden	5
1.7 Uitgangspunten voor strategische voorwaarden	5
1.8 Exploitatiebegroting	5
1.9 Projectbegroting	5
1.10 Museum	5
Collectie	6
2.1 Behoud en beheer collectie	6
2.3 Spoorbaan	7
Het publiek	8
3.1 Actuele schets samenstelling en omvang publiek	8
3.2 Beleid t.a.v. samenstelling en omvang publiek	8
3.3 Algemeen	8
3.4 Presentatie	8
3.5 Actuele schets	8
Product	9
4.1 De trein	9
4.2 Museumterrein Goes	9
4.3 Beleid t.a.v. museumterrein Goes	9
4.4 Hoedekenskerke	10
4.5 Educatieve taken	10
Bedrijfsvoering	11
5.1 Juridische status spoorlijn	11
5.2 Bestuur	11
5.3 Medewerkers & organisatie	11
5.4 Medewerkers	11
Organisatie	11
6.1 Analyse bestaande organisatie	11

6.2	Zwaktes in de huidige organisatie	12
6.3	Organisatie	12
6.4	Overlegstructuur	14
	Kwaliteit, veiligheid en milieu	14
7.1	Duurzaamheid product en projecten	14
7.2	ARBObeleid	14
7.3	Spoorwegveiligheid	15
7.4	Veiligheidszorgsysteem	15
	Financiën	16
	Uitvoering beleid 2023 – 2028	17
9.1	Basis op orde	17
9.2	Intrinsieke waarde van het rijdend en statisch erfgoed.	18
9.3	Vernieuwing en verbreding	18
	Samenvatting	18

Vertrekpunt

1.1 Inleiding

De Stoomtrein Goes-Borsele werkt sinds 1999 met een Masterplan. Binnen dit Masterplan bestaan verschillende beleidsplannen waarvan het meest recente de periode 2008-2013 besloeg. Naast het feit dat deze periode verstreken is, is ook een groot aantal projecten uit dit beleidsplan in uitvoering of in een afrondende fase. Om deze reden is in november 2012 een start gemaakt met een beleidsplan voor de periode 2014-2020.

Inmiddels is het 2023 en is de covid crisis voorbij, dit document beschrijft nu het beleid van 2023 tot 2028.

1.2 Gevolgde werkwijze

Het voorbereiden van het nieuwe beleidsplan heeft in een klein comité plaatsgevonden.

Er is opnieuw geïnventariseerd de ideeën, kansen en bedreigingen. Pas bij het samenvoegen van de ideeën is het beleidsplan van de vorige periode ter hand genomen. Dat beleidsplan dient als basis: de niet meer van toepassing zijnde items zijn verwijderd, nieuwe thema's zijn toegevoegd en enkele bestaande zijn verder uitgewerkt.

In dit document treft u dan ook onderwerpen aan die identiek zijn aan die in de vorige editie van het beleidsplan, als deze nog in uitvoering zijn of nog niet zijn gerealiseerd.

Resultaten en actuele staat Masterplan

In dit hoofdstuk zal niet uitvoerig de geschiedenis van de SGB of van het vorige beleidsplan worden besproken, wel zal een aantal belangrijke facetten uit de voortgang van het Masterplan worden aangehaald.

Van het masterplan zijn succesvol gerealiseerd:

- de uitbreiding van het aantal dienstritten waardoor de bezoekersaantallen en de omzet zijn toegenomen;
- de verkrijging in 2002 door de SGB van de status Geregistreerd Museum;
- de ontwikkeling van het stationsgebied in Hoedekenskerke. Deze ontwikkeling heeft zich verder doorgezet dan aanvankelijk verwacht, met onder andere een horecavoorziening, een speeltuin, modelbanen, mini spoorbanen en een klederdrachtgroep en recent een verbouwing welke de voorziening energie neutraal maakt en de Horeca faciliteiten zijn vernieuwd passend in het thema van het rijdend museum.
- een monumentale goederenloods met horecafunctie in Goes, in een passende omgeving met goederenoverslag;
- een historisch seinhuis uit Middelburg op het SGB museumterrein in Goes, welke inmiddels een trap en verdere museale functie heeft gekregen;
- Eén historische seinbrug waarvan de seinen bediend kunnen worden vanuit het seinhuis en tevens het seinhuis is ingericht als tentoonstelling over het gebruik van seinen op het spoor.
- De museale inrichting van het museumterrein in Goes is in ontwikkeling, inmiddels ook met thema tentoonstellingen;
- de beschikbaarheid van voldoende vrijwilligers, van voldoende historisch spoorwegmaterieel en van de spoorbaan voor de reguliere exploitatie;
- parkeerplaatsen voor het parkeren van auto's in Goes, met een eenvoudige entree naar het museumterrein;
- de garantie dat het gebruik van het museumterrein in Goes, het terrein in Hoedekenskerke en de spoorbaan middels eigendom en pacht voor de komende periode is veilig gesteld;
- de restauratie van het tractiegebouw. Dit kan er weer vele jaren tegen.

Hoofdpijnen uit het Masterplan die nog niet gerealiseerd zijn:

- het product dat de SGB biedt is slechts in beperkte mate dag vullend en nog niet volledig als slechtweervoorziening bruikbaar;

- De inrichting van het museumterrein in Goes is nog niet afgerond. Het betreft hier bijvoorbeeld een treinenhal met en de inrichting van het museum terrein (project De Treinenfabriek), wel zijn inmiddels grote stappen gemaakt om deze doelstelling te kunnen realiseren. (Plan Stoomtrein Park Zeeland);
- De collectie is nog niet volledig en door de staat van onderhoud slechts beperkt te presenteren.
- Verbeteren beschikbaarheid informatie voor de museumbezoeker middels infotainment, multimedia en nieuwe eigentijdse ontwikkelingen.

1.3 Missie

In het Masterplan en het Beleidsplan 1998 is geen missie genoemd maar is de hoofddoelstelling (“het exploiteren van een museum spoorwegbedrijf”) die gebaseerd was op een aantal pijlers. In dit beleidsplan is volgens de ICOM-definitie¹ gekozen voor een missie die ondersteund wordt met strategische doelen en voorwaarden. Zie ook paragraaf 1.7.

De missie beschrijft in een korte en krachtige definitie wat de SGB wil zijn. Een missie is langere tijd geldig en heeft daarom een algemeen en kernachtig karakter.

De missie voor het museum is als volgt gedefinieerd:

“Het, in hoofdzaak met vrijwilligers, voor een zo breed mogelijk publiek de spoorwegen van de jaren ’30 tot 50 van de vorige eeuw in Nederland laten ontdekken en beleven met behulp van een op elkaar afgestemde museale collectie en omgeving. Op de locatie Goes ligt de nadruk op de ondersteunende museale voorzieningen. In Hoedekenskerke ligt de nadruk op de attractieve voorzieningen voorzien. De spoorbaan en het museum terrein dienen de museale beleving te zijn van het reizen door het Zeeuwse landschap.

1.4 Strategische doelen en voorwaarden

De strategische doelen en voorwaarden zijn noodzakelijk om de missie gedurende lange tijd te kunnen voeren. De volgende strategische doelen en voorwaarden zijn voor dit beleidsplan gedefinieerd, ze zullen in de meeste gevallen echter de duur van het beleidsplan overstijgen.

1.5 Strategische doelen

De strategische doelen zijn:

- Museum voornamelijk ondersteund door vrijwilligers: Een prettige, uitdagende en veilige vrijetijdsbesteding die de basis vormt.
- Beheer, behoud en ontwikkeling (kern)collectie met een zo uitgebreid mogelijke presentatie ervan ter vervulling van de missie;
- Een kwalitatief goed en veilig product;
- Door promotie en reclame en aantrekkelijke product-/marktcombinaties steeds zorgen voor de juiste hoeveelheid bezoekers ter financiering van de strategische doelen en voorwaarden van de missie (exploitatiebegroting);
- Zorg voor algemene tevredenheid bij bezoekers;
- Zorg voor omgeving en milieu (duurzaamheid).

¹ ICOM-definitie van een museum (Nederlandse vertaling, 2006)

“Een museum is een permanente instelling, niet gericht op het behalen van winst, toegankelijk voor publiek, die ten dienste staat van de samenleving en haar ontwikkeling. Een museum verwerft, behoudt, onderzoekt, presenteert, documenteert en geeft bekendheid aan de materiële en immateriële getuigenissen van de mens en zijn omgeving, voor doeleinden van studie, educatie en genoeg.”

1.6 Strategische Voorwaarden

- Een gezonde en bedrijfseconomisch verantwoorde exploitatie.
- Voldoende subsidie en financiering ter realisatie van de concrete doelen van de missie als omschreven in dit beleidsplan (restauranties, tentoonstellingen, inrichting, museum terrein).
- Behoud van algemene en specifieke kennis, managementkwaliteiten en ambachten.
- Voldoende (vrijwillige) medewerkers capaciteit.
- Behoud van tractie en spoorbaan.
- Professionele en stabiele inrichting van de organisatie
- Voldoen aan de wettelijke vereisten voor het exploiteren van de museumspoorlijn.
- Hebben van een groot netwerk van overheden, fondsen en sponsors.
- Positief imago in de regio en bij belanghebbenden

Algemeen kan gesteld worden dat het realiseren van de strategische doelen en voorwaarden zal leiden tot het voortbestaan van de SGB.

1.7 Uitgangspunten voor strategische voorwaarden

Normale gang van zaken mogen niet verstoord worden door allerlei initiatieven (projecten) die door hun omvang te veel impact hebben op de normale bedrijfsvoering van de SGB.

1.8 Exploitatiebegroting

De bedrijfsexploitatie dient vanuit de exploitatiebegroting gefinancierd te worden, de doelen of activiteiten hebben de volgende kenmerken:

- Budgetperiode van een jaar.
- Budgetten zijn kostenneutraal.
- Er wordt per kwartaal financieel gemonitord.

1.9 Projectbegroting

De projecten hebben eigen begroting en kosten plaats en de begroting dient volledig kostendekkend te zijn. Omdat projecten niet meelopen in de jaarlijkse budget wordt deze op een andere manier bewaakt.:

- Omdat de looptijd in veel gevallen langer is dan een budgetperiode worden de te verwachten kosten bewaakt door het opstellen van een meerjarige liquiditeitsprognose.
- Het niet nakomen van deze doelen leidt op langere termijn tot continuïteit risico's en wordt nauwkeurig gemonitord.
- Projectmatige aanpak.

1.10 Museum

Voordelen van een museumstatus zijn:

- Meer bescherming tegen diverse risico's van "buitenaf" door status
- Intern meer gestructureerde aanpak van het collectiebeheer
- Meer subsidiemogelijkheden
- Meerwaarde ten opzichte van een reguliere attractie

De SGB heeft de museumstatus.

Een museum is gebaseerd op 2 (+1) pijlers, namelijk:

- De collectie (hoofdstuk 2)
- Het publiek, waaronder verstaan wordt: huidige en toekomstige bezoekers, ondersteuning van buiten en andere betrokken partijen. (hoofdstuk 3)

- De bedrijfsvoering (hoofdstuk 4)
- In de volgende hoofdstukken worden de pijlers besproken. Overigens zal de situatie rondom het station van Hoedekenskerke (het gedeelte buiten het stationsgebied waaronder ‘De Buffer’) in ieder geval niet onder museum erkenning kunnen vallen in verband met de positionering die in de missie is vastgesteld.

Collectie

De SGB beschikt over een relatief grote en unieke collectie op het gebied van de spoorwegen in Nederland, die voor een groot gedeelte past in haar missie en doelstelling. Er is geen ander museum in Nederland met een gelijk thema of vergelijkbare missie. In onderstaande tabel worden de thema’s van de SGB en verwante musea in Nederland met elkaar vergeleken.

Museum	Plaats	Thema
Museum Buurt Spoorweg (MBS)	Haaksbergen	Levend lokaal spoormuseum
Stoomtrein Goes-Borsele (SGB)	Goes	Spoorwegen jaren '30- '50 van de vorige eeuw.
Museumstoomtram Hoorn Medemblik (SHM)	Hoorn	Stoomtram in Nederland tussen 1879 en 1966
Stichting voorheen RTM (RTM)	Ouddorp	Rotterdamse Tramweg Maatschappij (interlokale tram, smalspoor)
Stoomtrein Valkenburgse Meer (SVM)	Valkenburg (ZH)	Smalspoorwegen algemeen
Het Spoorwegmuseum	Utrecht	Spoorwegen tussen 1839 en heden.
De Veluwe Stoomtrein maatschappij	Beekbergen	Spoorwegbedrijf tussen Dieren en Apeldoorn na de oorlog.

In dit hoofdstuk “Collectie” wordt geen uitgebreide beschrijving gegeven over de collectie, maar worden de belangrijkste punten aangegeven. Een uitgebreide beschrijving van de collectie is te vinden in het collectieplan.

Samenvatting collectieplan o.a. te restaureren objecten:

- Er is behoefte aan het verhogen van de zitplaatscapaciteit en het in de toekomst restaureren van bestaande rijtuigen die in gebruik zijn. Het starten van het project restauratie C12c die zich in de collectie bevindt zal de capaciteit vergroten. Locomotief 2 “De Borsele” dient weer in originele staat rijvaardig terug te brengen.
- Naast bovenstaande restauratieprojecten is er ook behoefte aan een grootschalige revisie van een deel van de stoomtrein (stoomlocomotief en rijtuigen) die regelmatig voor de reguliere exploitatie wordt gebruikt.
- Conserveren en waar mogelijk uitbreiden presentatie van de collectie. Voorwaarde voor het zinvol restaureren en presenteren van de collectie is echter het realiseren van het Project “Treinenfabriek”. Dit is met name belangrijk voor het behoud van de museumcollectie in de gerestaureerde staat doordat de collectie niet is blootgesteld aan weersinvloeden.

2.1 Behoud en beheer collectie

Het zwakke punt t.a.v. beheer en behoud van de collectie is de in de meeste gevallen de slechte staat van onderhoud waar veel objecten uit de collectie zich bevinden en daarnaast de snelle achteruitgang die optreedt doordat de objecten blootgesteld zijn aan weersinvloeden..

Daarvoor zijn de volgende oorzaken aan te wijzen:

- Slechte staat waarin de meeste collectiestukken bij de SGB arriveren.
- Tekort aan goede stallings- of depotruimte waardoor veel objecten er tijdens het verblijf bij de SGB nog verder op achteruit gaan. Lang niet alle collectiestukken kunnen door stalling of

opslag in een depot voor achteruitgang behouden worden (dat geldt bijvoorbeeld voor de spoorbaan en voor gebouwen), maar voor het rollend materieel is dringend behoefte aan goede stallingsruimte.

- In sommige gevallen het gebruik van collectiestukken tijdens de presentatie aan het publiek doordat de SGB een levend museum wil zijn. In de meeste gevallen leidt het gebruik van collectiestukken echter tot beter onderhoud waardoor deze in betere conditie blijft dan niet in gebruik zijnde collectiestukken.
- Tekort aan financiële middelen
- Tekort aan (management)capaciteit
- Tekort aan vakkundige menskracht

Alleen een treinenfabriek voor het stallen van een significante hoeveelheid collectiestukken kan voorkomen dat de sterke achteruitgang van de collectie stopt. Het beheer, en daardoor de verbetering van de collectie is daarmee beter uit te voeren.

In relatie tot het vorige punt dient terughoudend omgegaan te worden met uitbreiding van de collectie zolang geen museumgebouw gerealiseerd is. Voor collectiestukken die zonder bezwaar in de buitenlucht opgeslagen kunnen worden geldt dat overwogen moet worden of tevoren voldoende opslagcapaciteit beschikbaar is.

2.3 Spoorbaan

De 15 km lange spoorlijn heeft de erfgoedstatus en bestaat uit verschillende kwaliteiten onder- en bovenbouw.

Er loopt een project spoorvervangning om de slechte kwaliteit van de onderbouw te vernieuwen welke in de komende beleidsperiode afgerond zal worden.

Belangrijk (logistiek) punt hierbij is het verbeteren van de onderbouw ten aanzien van afwatering. De dwarsliggers en het grind liggen momenteel op veel plaatsen opgesloten tussen een grondlaag waardoor de afwatering ernstig belemmerd is. Hierdoor gaat het verrotten van de dwarsliggers sneller dan nodig. Bij het vervangen van spoor moet deze grondlaag verwijderd en in de meeste gevallen over enkele kilometers afgevoerd worden. De SGB zelf hier maar beperkt voor toegerust zodat dit in veel gevallen voor een deel door aannemers uitgevoerd moet worden.

2.4 Verduurzaming

Het museum heeft ook de doelstelling om binnen de kaders van cultuur waarde product te verduurzamen. Op landelijk niveau wordt hier samen gewerkt met andere rail musea in Nederland en daarbuiten via de vereniging Historisch Railvervoer Nederland. Er loopt een project om waar mogelijk te verduurzamen zonder dat dit gevolgen heeft voor de historische waarde van de collectie. Hier worden goede resultaten geboekt en dit project zal de komende jaren verdere verduurzaming realiseren.

Het publiek

3.1 Actuele schets samenstelling en omvang publiek

De huidige samenstelling bestaat uit de volgende doelgroepen:

- Gezinnen met jonge kinderen (tot ca 14 jaar), grootste gedeelte van de bezoekers in het hoogseizoen (juli & augustus)
- Senioren
- “Stelletjes” van diverse leeftijden met breed interessegebied
- Spoorwegliefhebbers of andere cultuurhistorische liefhebbers.
- Reisgezelschappen die het museum bezoeken uit binnen- en buitenland.

Betreft het ontvangen van het aantal bezoekers zijn er beperkingen, dit heeft te maken dat de SGB een vrijwilligers organisatie is waardoor inzet vrijwilligers niet onbeperkt is.

- De komende beleid periode zal verder onderzocht worden hoe de beperkingen aangepakt kunnen worden. Hierbij wordt ook gedacht aan vaste medewerkers, mits dit financieel mogelijk is.

3.2 Beleid t.a.v. samenstelling en omvang publiek

De huidige missie van de SGB sluit naadloos aan op de museale functie van de SGB. De SGB wil echter haar product en presentatie zonder afbreuk te doen aan de missie in elk geval in het zomerseizoen ook richten op het grote publiek uit de groep die komt voor vermaak en amusement. In het product en in de publieksactiviteiten komt dit tot uiting door de reeds in Hoedekenskerke aanwezig speel- en horecavoorzieningen. Ook in Goes zal door het aanbieden van horeca, speelvoorzieningen en laagdrempelige (eigentijds / multimedia) presentatie van de collectiestukken in het museumgebouw aansluiting met deze groep gezocht worden. Mogelijk dat in het hoogseizoen de werving van bezoekers, die meer komen voor vermaak en amusement dan voor een alleen museale omgeving, met andere publicaties moet worden uitgevoerd dan in het voor- en naseizoen.

3.3 Algemeen

De organisatiestructuur van de SGB werd in de vorige beleidsperiode opnieuw ingericht. De diverse losse onderdelen zijn naargelang de functie ingedeeld in de groep product of de groep techniek. De publieksactiviteiten vallen onder de groep product.

3.4 Presentatie

3.5 Actuele schets

Op het museum terrein zijn een aantal thema tentoonstellingen gerealiseerd waardoor de bezoeker een beeld krijgt van de collectie.

- Tentoonstelling: De Spoorwegen tijdens de wederopbouw na de tweede wereldoorlog
- Tentoonstelling: Seinhuis en seinen.

Beleid presentatie

- De huidige treindienst is de beleving van een reis door de tijd. Het treinpersoneel en figuranten zijn gekleed zoals in het tijdsbeeld jaren '30 tot '50. In de komende jaren zal het beleid daarop afgestemd ook de informatie die verstrekt wordt aan de bezoeker aandacht geschonken worden.
- Maximale efficiëntie van de presentatie aan het publiek in relatie met de exploitatie in verband met vrijwilligers. Dit betekent concreet dat de “attractieve scènes” onbemand, veilig en efficiënt getoond moeten kunnen worden, en dat de routes voor het publiek zo moeten zijn ingericht en de collectie zodanig opgesteld moet zijn dat een en ander veilig gepasseerd kan worden. Het hele museumterrein moet dus zonder toezicht kunnen functioneren.
- Attracties moeten in de toegangsprijs opgenomen zijn. In de toekomst zal dit betekenen dat ook voor toegang van het museum terrein betaald zal gaan worden.

- Integrale aanpak van de presentatie van het SGB-product door middel van herkenbare huisstijl, zowel in Goes, Hoedekenskerke, Kwadendamme als op nadere plaatsen.
- Samenwerking zoeken met andere musea en attracties in de regio om gezamenlijk de presentatiemogelijkheden te versterken.
- De duur van het bezoek aan het museumterrein in Goes moet zeker 1 tot 2 uur in beslag kunnen nemen zonder dat de bezoekers (met verschillende interessegebieden) zich vervelen of het saai vinden. Onderdeel van het presentatieplan is de inrichting van een representatieve entree.
- Bij binnenkomst moet er voor de bezoeker eerst een korte inleiding zijn (in de vorm van een film of presentatie), enerzijds om de interesse te wekken en anderzijds om de tijdsperiode die de SGB uitbeeldt, toe te lichten.
- Algemeen geldt dat de eerste één à twee uur van een museumbezoek als het meest effectief en het leukst wordt ervaren. Deze periode moet dan ook efficiënt gebruikt worden, vervolgens kan de bezoeker de treinreis maken, aangevuld met tijdsbesteding aan horeca. In de aanprijzing van het product zal dit worden gepromoot.

Product

4.1 De trein

De huidige stoomtrein dient attractiever en interactiever te worden gemaakt. Hiervoor dient de huidige treinstam een grootschalige upgrade te krijgen. Voor deze verandering dient een onderbouwd plan voor te worden uitgewerkt.

Enkele gedachten hierbij zijn o.a.:

- Speelruimte voor kinderen in de trein
- Beeldschermen met informatie over de omgeving
- Extra uitbreiding van het product rijdende trein wordt gezien in o.a.:
- Aansluiting bij de historie van de streek, zoals bierenvervoer.

4.2 Museumterrein Goes

Actuele schets:

- Het museumterrein te Goes bevat op dit moment de volgende onderdelen voor bezoekers:
- Bezichtiging tractiegebouw
- Horecavoorziening (Goederenloods).
- Het Seinhuis en seinbrug.
- Thema opstelling van materiaal.
- Thema opstelling noodwoning
- Een weegbrug voor wagons en auto's.
- Diverse interactieve beeldschermen met informatie over het museum en spoorbeeld van die tijd.
- Opstappunt voor de trein
- Informatie een aanspreekpunt voor de museumbezoeker.
- aanbieden van rondleidingen

4.3 Beleid t.a.v. museumterrein Goes

De bouw van een museumgebouw, presentatie van de werkplaats en de verdere aankleding van het buitenterrein zorgen voor een versterking van de museale kwaliteit in Goes. Concreet beleid is om de volgende zaken te realiseren:

- Museumgebouw met passende en attractieve presentatie van de collectie, waarmee het product beter als slechtweervoorziening kan fungeren.
- Voetgangersbrug uit Middelburg
- Draaischijf

- Spoorwegbrug
- Gerestaureerd tractiegebouw dat tijdens openingsdagen grotendeels voor de bezoeker toegankelijk is.
- Duidelijke herkenbare entree.
- Terrein met collectiestukken beter toegankelijk en aantrekkelijker te maken als openluchtmuseum. Daartoe wordt een deel van het inrichtingsplan voor het museumterrein Goes gerealiseerd.
- Wandelpaden en routes (met bewijzing).
- Attractieve scènes bij collectiestukken.
- Passende speelvoorzieningen.
- Horecavoorziening verbeteren, waardoor deze beter aansluit op het museum en haar bezoekers.
- Continueren figuranten gekleed in historische kleding.
- Continueren rondleidingen.

4.4 Hoedekenskerke

In de periode 2023-2028 zullen aan in Hoedekenskerke de volgende producten toegevoegd of versterkt worden:

- Aankleding van de modelspoorbanen in “de Buffer”.
- Verder uitbreiden van Skelter Park
- De minitrein door het landschapspark aanpassen aan de nieuwste eisen van het NVWA.
- Horecagelegenheid in gebouw “de Buffer”.
- De Buffer heeft in de loop van de tijd een steeds centralere rol in de eindpuntvoorziening gekregen. De bestaande ruimte is op zichzelf ruim genoeg bemeten om bij “slecht-weer” een groot gedeelte van de bezoekers op te kunnen vangen. Door de Buffer uit te breiden ontstaat de mogelijkheid om tot een volwaardige slecht-weer voorziening te komen waarbij voor elk wat Wills is zoals een overdekte speeltuin, een attractie, theater/film of een expositie.

4.5 Educatieve taken

De SGB zal in de komende periode haar mogelijkheden ten aanzien van de educatieve taken verder invullen. Hierbij kan aansluiting worden gevonden bij de Canon van Nederland, de 50 belangrijkste thema's ten aanzien van de historie en de ontwikkeling van ons land. Een van deze Canons is “Stoom” en dat is een thema dat goed bij de SGB past. De educatieve taken kunnen worden uitgebreid door:

- Realisatie van het museumgebouw met daarin diverse permanente en wisseltentoonstellingen om de bezoeker te informeren. Er ontstaan daarbij ruime mogelijkheden om de onderwijssector passende arrangementen te bieden (bezoek aan museum, rondleiding en treinrit).
- Gebruik (blijven) maken van educatie-on-the-spot; uitleg door de machinist op de voetplaat van de locomotief. Doel en gebruik van objecten fysiek laten beleven zoals wissels omleggen, wagen wegen bij weegbrug, controle lading bij ladingmal of kolen scheppen in de locomotief. Aandachtspunt daarbij is wel de veiligheid van de bezoeker.
- Het verhaal achter de verschillende collectiestukken is beschreven op de informatieborden op het terrein.
- De aanwezige rondleiders professionaliseren in het geven van educatieve rondleidingen en het juist en leuk beantwoorden van vragen.
- Met name het publiek uit de groep vermaak en amusement (zie hoofdstuk 3.1) bestaat uit recreanten die slechts beperkt geïnteresseerd zijn in historie. Aan hen wil de SGB de informatie en educatie niet opdringen maar onbewust en spelenderwijs aan meegeven.
- In enkele rijtuigen door multimedia is de bezoeker voorzien van informatie over de historie van de ontwikkeling van de spoorwegen en de SGB. Ook kan daarin ruimte worden gemaakt voor het bieden van informatie over het landschap waar de spoorlijn van de SGB doorheen voert.
- Bestaande collectiestukken (voornamelijk rijtuigen) zo inrichten dat er een nieuwe en speelse wijze van reizen ontstaat zonder het historische karakter aan te tasten.
- Aansluiting zoeken met andere organisaties zoals musea, kunstgezelschappen en winkelketens/bedrijven om combinatie arrangementen te maken en daarmee nieuwe doelgroepen te bereiken.
- Speurtocht (boekje) voor kinderen met oom Stijn in de hoofdrol.

Bedrijfsvoering

5.1 Juridische status spoorlijn

De SGB samen met andere museumspoorlijnen valt onder toezicht van het Ministerie van Infrastructuur en Milieu onder de categorie “bijzonder spoor”.

De SGB bestaat vanaf 1 januari 2024 uit een hoofdstichting, te weten de Stichting Stoomtrein Goes – Borsele. Deze stichting is de enige aandeelhouder van de Stoomtrein Goes-Borsele exploitatie BV welke de faciliteit De Buffer met Horecagelegenheid, B&B voorzieningen in het park en de recreatieve speelvoorzieningen op het park omvat.

5.2 Bestuur

Het bestuur is samengesteld uit Voorzitter, secretaris en penningmeester. Daarnaast heeft het bestuur op dit moment nog 2 leden. Op termijn zal in de komende beleidsperiode het bestuur nog uitgebreid worden met minimaal 1 tot 2 leden.

Het bestuur conformeert zich aan de Governance Code Cultuur.

5.3 Medewerkers & organisatie

De huidige organisatie bestaat uit ongeveer 235 actieve vrijwilligers en een vaste medewerker. De vaste medewerker houdt zich bezig met de ondersteuning van de vrijwilligers, met marketing en heeft een aantal administratieve taken. Hij is niet betrokken bij de organisatie en aansturing van projecten aangezien diensthoofden en groepsleiders hiervoor verantwoordelijk zijn. De organisatie is aan het professionaliseren, mede vanwege de toenemende regelgeving. Hierdoor is een vaste medewerker inmiddels onmisbaar geworden.

In dit hoofdstuk wordt op verschillende punten bewust afgeweken van de elementenmethode van de ICN (Instituut Collectie Nederland) omdat de SGB organisatie door haar vrijwilligersorganisatie en treinexploitatie teveel afwijkt van de volgens ICN-methode beschreven organisaties.

5.4 Medewerkers

In de komende beleidsperiode zal extra aandacht gegeven worden ten aanzien van de medewerkers:

- Kwalitatief en kwantitatief versterken groepsleiders en de bijbehorende structuur zodat vrijwilligers een duidelijk aanspreekpunt hebben bij het uitvoeren van projecten.
- Continueren dienstverband van een vaste medewerker, ter ondersteuning van de vrijwilligers en in verband met de continuïteit van de organisatie.
- Opleidingen- en bevoegdhedenstructuur continueren zodat veiligheid en vakmanschap zijn gewaarborgd.
- Zorgen voor de benodigde capaciteit voor het realiseren van de doelstelling, zie hiervoor de begrotingen waarin ook de benodigde capaciteit berekend is.
- Waardering voor de inzet van de vrijwilligers belonen door het feestelijk in gebruik nemen van grote werkstukken en het organiseren van bijeenkomsten en reizen.

Organisatie

6.1 Analyse bestaande organisatie

De organisatiestructuur is in 2019 aangepast. In het organisatieschema zijn de SGB stichting en de Exploitatie BV (Hoedekenskerke) als aparte organisatiedelen benoemd. Het beleidsplan voor de komende 5 jaar periode voorziet in regelmatige evaluatie en kleine aanpassingen indien nodig. Het huidige bestuur van de SGB bestaat uit vijf personen. Dagelijkse zaken worden uitgevoerd onder verantwoordelijkheid van de diensthoofden.

6.2 Zwaktes in de huidige organisatie

De huidige organisatie bestaat voornamelijk door vrijwilligers. Doordat de SGB verder groeit, brengt dit ook beperkingen met zich mee. Het aantal vrijwilligers groeit en binnen een vrijwilligersorganisatie is het afstemmen van onderlinge werkzaamheden afhankelijkheden moeizaam. In sommige gevallen hebben vrijwilligers alleen contact via e-mail of telefoon terwijl afstemming tussen die groepen van essentieel belang is. Met name bij de technische afdelingen is dit het geval. In de komende periode moet samen met de medewerkers een oplossing gevonden worden die breed gedragen wordt.

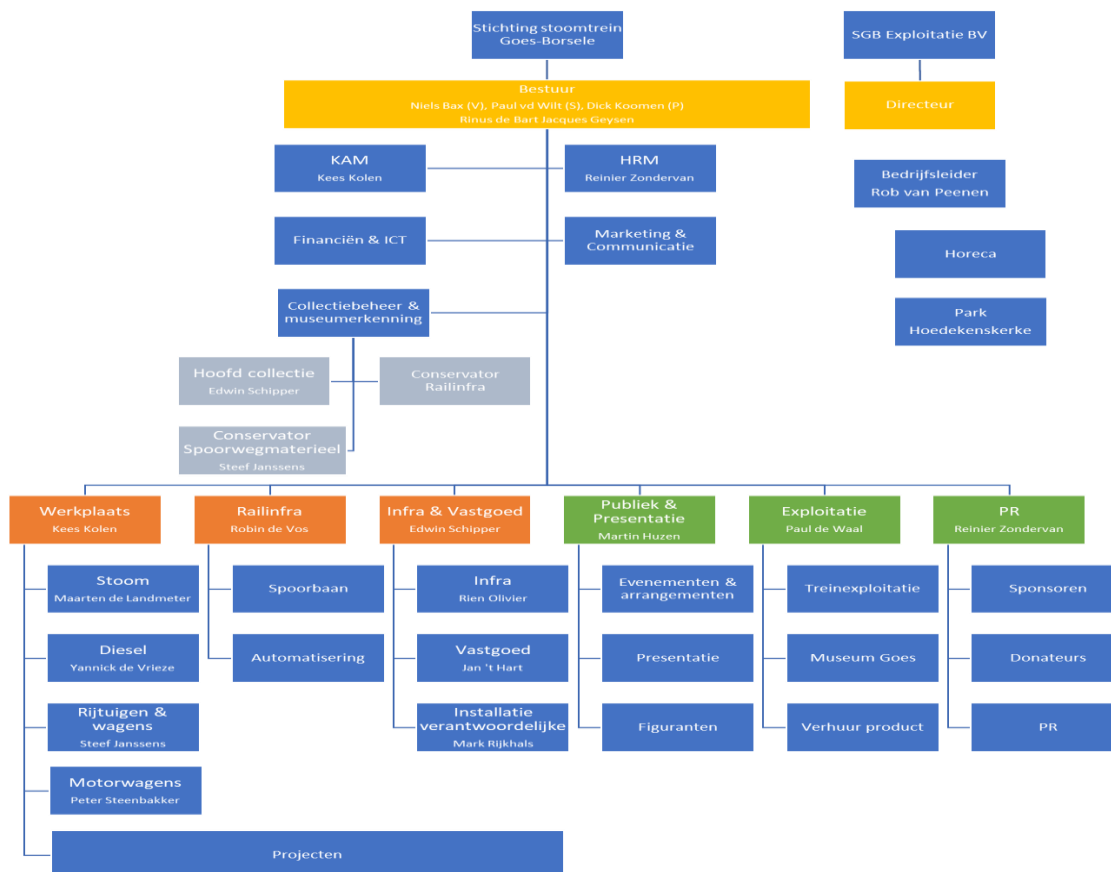
De afdeling “Kwaliteit, Arbo, Milieu” (K.A.M.) voert het veiligheidsbeleid uit en adviseert bestuur en medewerkers over eventueel aanpassingen in dat beleid.

6.3 Organisatie

De onlangs veranderde organisatiestructuur geeft wat verbetering en duidelijkheid, echter is nog steeds aandacht nodig om de efficiency binnen de organisatie te verbeteren. Met name zoals genoemd in paragraaf 6.2 is het afstemmen tussen de afdelingen in de organisatie soms een probleem. Vergader en overlegstructuur heeft ook aandacht nodig voor de komende beleidsperiode.

Onder het bestuur vallen enkele stafdiensten. Het bestuur bestaat, zoals gebruikelijk, uit een voorzitter, secretaris, penningmeester en enkele leden. Tenminste één bestuurslid neemt deel aan het diensthoofdenoverleg namens het gehele bestuur.

In het diensthoofdenoverleg zal een terugkerend item moeten zijn: het verbeteren van het product waarbij iedere dienst ideeën kan voorleggen. Afhankelijk van de uitkomst (is het idee nuttig om het product uit te breiden en is het kostenneutraal?) zal het idee al dan niet in de praktijk worden gebracht.



Organogram Stoomtrein Goes-Borsele

De voorzitter van het Management team overleg coördineert de activiteiten van de diensthoofden. In het MT overleg wordt enerzijds de voortgang van de lopende activiteiten besproken. Anderzijds vindt terugkoppeling plaats vanuit de diverse project- en werkgroepen die de werkzaamheden uitvoeren en projecten realiseren. De omvang van een project- of werkgroep is afhankelijk van de grootte en complexiteit van het project.

Project- en werkgroepen worden onder regie van het betreffende diensthoofd opgericht en gestuurd.

Terugkoppeling van en naar het bestuur en diensthoofden vindt plaats via het aanwezige bestuurslid in MT overleg.

De diensthoofden sturen (eventueel via groepsleiders) de medewerkers van hun dienst aan. Tevens coördineren zij één of enkele project- of werkgroepen.

Tenslotte zijn er diverse ondersteunende stafdiensten, bijvoorbeeld K.A.M. (Kwaliteit, Arbo en Milieu) en Financiën en Marketing. De K.A.M. functionaris kan geen andere “lijn” dienst of groep leiden vanwege de benodigde onafhankelijkheid.

De toezichthouders kunnen geen deel uitmaken van de SGB-organisatie vanwege de benodigde onafhankelijkheid

Algemene organisatie onder diensthoofden

In onderstaande tabel is weergegeven welke activiteiten zoal door de diverse diensten worden uitgevoerd en welke project- en werkgroepen door de diensten worden aangestuurd.

Dienst	Project- en Werkgroepen van deze dienst
Exploitatie Treindienst	Treindienst
Exploitatie "De Pluimweide"	SGB-Junior Toeristische Hoofdas
Museum	Museumpresentatie Museumregistratie Collectieplan Openluchtmuseum Goes
Vastgoed	Gebouwenbeheer Museumgebouw Museum terrein
Materieel en Werkplaats	Stoomlocomotievenwerkplaats Diesellocomotievenwerkplaats Rijtuigwerkplaats Wagenwerkplaats
Weg & Werken	W&W Infrabeheer Verwerving bovenbouwmaterialen
Marketing	Marketing Sponsoren en Donateurs
Medewerkers en Organisatie	Verwerven vrijwilligers

	Vrijwilligersbeleid
KAM	Veiligheid en gezondheid, milieu.

6.4 Overlegstructuur

Hieronder treft u de overlegstructuur van de SGB. Bij alle overleggen worden verslagen gemaakt en aan de vrijwilligers beschikbaar gesteld via het intranet en in de kantine.

Bestuur overleg

Het bestuur overleg vindt minimaal 10 keer per maand plaats. Deelnemers zijn bestuursleden en eventuele genodigden.

Diensthooftoverleg

Aan het diensthooftoverleg nemen de hoofden van de stafdiensten deel. De diensthooftoverleg vergaderen maandelijks.

Groepsleider overleg

1x per maand alle groepen per dienst, voorzitter diensthooft van de afdeling
 1x per maand alle groepen van alle diensten, voorzitter een van de diensthooft van de afdelingen
 De K.A.M. medewerker kan door de voorzitter uitgenodigd worden voor deelname.

Werkgroep overleg

Dit wordt iedere twee maanden gehouden en wordt georganiseerd door de groepsleider. Het diensthooft zal hierbij aanwezig zijn om mededelingen te doen en vragen te beantwoorden. De K.A.M. medewerker kan door de groepsleider uitgenodigd worden voor deelname.

Kwaliteit, veiligheid en milieu

De kwaliteit staat in de bedrijfsvoering van de SGB in nauw verband met de veiligheid van de bezoekers en de medewerkers. De door de gemeente Goes aan de SGB verleende milieuvergunning stelt diverse eisen aan de organisatie en de inrichting van het museum.

Het is nog onduidelijk onder welke regelgeving de minitrein valt (speeltoestellen, spoorwegwetgeving of attracties). Alhoewel er in Nederland meerdere minitreinen aanwezig zijn, is onderzoek / collegiaal overleg gewenst om verrassingen in de toekomst te vermijden.

7.1 Duurzaamheid product en projecten

De duurzaamheid van de SGB-producten dient beter gepresenteerd te gaan worden. Hierbij kan gedacht worden aan:

- Zorgen dat we zaken die we al gerealiseerd hebben beter in de kijker komen te staan zoals: zonnepanelen, Hoedekenskerke, toeristische as (autoluw maken van de zak van Zuid-Beveland), onderhouden van 14 km natuurgebied.
- Opzetten milieurapportage. Bijvoorbeeld 80.000 kg kolen nodig voor 40.000 reizigers = 2kg kolen / reiziger). Dit komt overeen met ca. 20 minuten douchen op basis van een kolencentrale en een elektrische boiler)
- Onderzoeken waar we kunnen verbeteren.

7.2 ARBObeleid

Veel activiteiten welke bij de SGB worden uitgevoerd in een omgeving die niet geheel voldoet aan de huidige ARBO-regelgeving. Veelal is dit niet te voorkomen omdat anders de omgeving in zijn historische waarde aangetast zou worden. De SGB heeft hier echter nog geen beleid op ontwikkeld.

Ook wordt er mogelijk te weinig aandacht besteed aan de specifieke gevaren van een ambachtelijke omgeving, denk aan rugletsel bij omzetten van wisselstellers, werkplekken zonder afzuiging, stoomleidingen zonder afscherming bij voetplaat ritten etc. De groepsleiders en diensthoofden vullen momenteel het gevoerde ARBObeleid in, de materie is echter zodanig complex dat professionele ondersteuning noodzakelijk is. Om het ARBObeleid meer inhoud te geven en om te voldoen aan de milieuvergunning, zal in de beleids planperiode een dienst K.A.M. als staffunctie van het bestuur worden opgezet.

7.3 Spoorwegveiligheid

De SGB valt onder de wet bijzonder spoor. Inmiddels wordt de wet aangepast aan de Europese regelgeving die van toepassing is voor elk land van de EU.

In de aangepaste wetgeving wordt ook een uitzondering gemaakt voor het bijzonder spoor. Dit betekent dat er voor de SGB niet veel verandert.

De veiligheid op het spoor wordt bij de SGB geborgd door 1) Het SGB reglement met daarin opgenomen alle zaken om de baan veilig te kunnen exploiteren en de treinen veilig voor passagiers en medewerkers te laten rijden en 2) Het Veiligheid zorg system (VZM) waar alle procedures rondom veiligheid geborgd zijn. Tevens vindt hier de registratie plaats.

In de huidige wet- en regelgeving heeft de SGB een positie waarbij ze relatief autonoom is in het bepalen van de kwaliteitsstandaard. De basis van de kwaliteitsstandaard is het spoor reglement zoals is vastgelegd bij de wetgeving tot nu toe en toegespitst op de situatie van de spoorlijn door Zuid-Beveland.

De SGB heeft zich geconformeerd aan de normen van koepelorganisatie Historisch Railvervoer Nederland (HRN) en dient daarom aan de door de HRN opgestelde norm voor spoorwegveiligheid te voldoen.

In het Masterplan was een grote plaats ingeruimd voor het rijden van ritten over de openbare infrastructuur tussen Vlissingen en Roosendaal. In de periode tussen 1998 en 2006 heeft de ontwikkeling van eisen zoals gesteld aan het spoorwegbedrijf dat zich op de openbare infrastructuur bevindt zich sterk ontwikkeld, hetgeen uiteindelijk heeft geresulteerd in de spoorwegwet 2005. De eisen zoals gesteld in de spoorwegwet 2005 zijn zodanig dat het niet meer haalbaar is om met de huidige SGB-organisatie en met het beschikbare materieel binnen nu en tien jaar een meer dan incidenteel spoorwegbedrijf op de openbare infrastructuur uit te voeren. De eisen ten aanzien van kwaliteitszorgsysteem (ISO) en de praktische invulling op o.a. de interoperabiliteit (GSMR, 50Hz immuniteit, botsveiligheid, aanraakveiligheid) zouden alleen kunnen worden gehaald als de afdeling KAM zeer sterk professionaliseert. Daarnaast zijn er onvoldoende financiële middelen beschikbaar om materieel aan te passen aan de huidige eisen.

Als gevolg hiervan is besloten om geen structurele inzet op de hoofdspoorlijnen meer na te streven.

7.4 Veiligheidszorgsysteem

Een van de vereisten vanuit de toezichthouders is het realiseren van een veiligheidszorgsysteem. In dit systeem worden alle procedures, formulieren, etc. centraal opgeslagen en beheerd. Ieder diensthoofd is verantwoordelijk om dit voor zijn of haar dienst goed in te vullen. Er is daarom ook geen coördinator maar slechts een systeembeheerder die deze database bijhoudt. Deze rol wordt vervuld door de KAM functionaris.

Er dient in de beleids planperiode een veiligheidsplan opgesteld te worden waarbij periodiek veiligheid gerelateerde zaken worden besproken en afgewerkt.

Externe relaties en Public Relations

7.1 Relatiebeheer

De uitvoering van het relatiebeheer is de verantwoordelijkheid van de stafdienst Marketing. De input voor deze uitvoering wordt geleverd door de verantwoordelijke diensthoofden en bestuursleden. Om tot een effectief relatiebeheer te komen zal door de dienst Marketing een plan gemaakt worden dat tenminste de volgende doelgroepen bevat:

- Samenwerking met verenigingen en stichtingen om elkaar te versterken
- Relaties met bureaus
- Overheden en instellingen
- Donateurs
- Sponsors en subsidiegevers
- Pers
- Leveranciers
- Klanten

Een vaste medewerker zorgt voor het onderhouden van externe contacten en het uitvoeren van het marketingplan. Door beschikbaarheid en de bereikbaarheid tijdens kantooruren is goede communicatie met de diensten en snel reageren mogelijk. Dit heeft voordelen bij het onderhouden van contacten met de pers, met leveranciers en klanten.

7.2 Public Relations

Marketing en communicatie is een belangrijk onderdeel van de organisatie voor het realiseren van voldoende inkomsten voor de exploitatie van het museum. Door deze versterking in de organisatie en door het actief houden van de marketing werkgroep dient een uitbreiding van het marketingplan te worden gerealiseerd.

Enkele doelen in deze periode:

- Vergroten bezoekersaantallen
- Vergroten aantal afgehuurde treinen
- Vergroten bijzondere inkomsten (Rondleidingen, fotoreportage, teambuilding, beurzen, etc.)

Financiën

De aard van de organisatie brengt met zich mee dat er weinig financiële reserves gevormd kunnen worden en dat de mogelijkheden van externe (bancaire) financiering beperkt zijn. Dit vraagt om extra aandacht voor het financieel beheer om te voorkomen dat de SGB met financiële tegenvallers geconfronteerd wordt.

De geldstromen zijn als volgt te categoriseren

1. Inkomsten en uitgaven voor de reguliere museum exploitatie (waaronder exploitatiesubsidies)
2. Inkomsten en uitgaven voor restauratie van museale objecten (waaronder restauratiesubsidies en crowdfunding)
3. Investerings en financiering van specifieke objecten waarin commerciële (niet museale) activiteiten worden uitgevoerd.

Maatregelen om financieel gezond te blijven:

- De liquiditeitspositie in overeenstemming brengen met de vorderingen en verplichtingen
- De uitgaven in geldstroom 2 en 3 worden pas toegestaan nadat de inkomsten binnen zijn
- Scheiden (administratief) van de diverse projecten
- Begrotingscyclus (exploitatie, investeringen, liquiditeiten) met bijbehorende adequate financiële administratie/inrichting en rapportagecyclus.

- Jaarlijkse update van de korte en lange termijn liquiditeitsplanning
- Maximale inzet op externe financiering in welke vorm dan ook.
- Backup: rekening courant faciliteit bij de bank
- Externe (bancaire) financiering kan alleen worden ingezet bij:
 - 1) investering t.b.v. commerciële activiteiten met een sluitende (laag risico) businesscase
 - 2) specifieke (strategische) verwervingen in het kader van de ontwikkeling van het museum
- (tijdelijk) overtollige financiële middelen worden niet belegd maar gestald bij een financiële instelling (bij voorkeur een bank) met een minimale rating van A.
- Risico's worden verzekerd op basis van een risicoanalyse waarbij een lage risico acceptatie wordt gehanteerd. Van onze verzekeraar/adviseur wordt verwacht dat er een jaarlijkse update van de risicoanalyse wordt uitgevoerd. Aangezien gedeelten van de collectie als onvervangbaar aangemerkt kunnen worden, is het volledig verzekeren ervan niet zinvol.

Financieel zijn de uitdagingen op dit moment als volgt

- Lopend: Afwikkeling project renovatie spoorbaan
- Lopend: Heropbouw TreinenFabriek
- Lopend: kwantitatieve en kwalitatieve beschikbaarheid rijdend materieel
- Nieuw: ontwikkeling Stoomtrein Park Zeeland
- Nieuw: Duurzaamheid
- Nieuw: uitbreiding vaste krachten
- Nieuw: aanzienlijk vergroten van de bezoekersstromen

Sponsorbeleid

De sponsoring (vanuit het bedrijfsleven) zal zo veel mogelijk voor projecten worden aangewend. Een werkgroep richt zich specifiek op het aanschrijven van bedrijven.

Algemeen geldt dat de SGB als tegenprestatie voor sponsoring veel mogelijkheden heeft. In principe worden slechts de volgende tegenprestaties als niet passend binnen het beleidsplan beoordeeld:

Reclame-uitingen op het museumterrein in Goes, tenzij in passende stijl of als klein naamplaatje/vermelding van de sponsor.

Reclame-uitingen op de collectiestukken, tenzij in passende stijl of als klein naamplaatje/vermelding van de sponsor.

Toestaan en wenselijk als reclame-uitingen en andere tegenprestaties zijn wél:

Naamsvermelding in/op de website, folder, donateursblad “De Stoomtrein”, Museumgids, treinkaartjes en andere publicaties

- Vlaggen bij ingang van het museumterrein
- Aanbieden treinreis / vrijkaartje
- Gratis rondleiding, bedrijfsuitje, teambuilding etc.
- Vergaderingen etc. in De Buffer
- Moderne reclame bij ingang terrein in Goes en op reclameborden op het perron in Hoedekenskerke

Voor het sponsorbeleid zal een overzicht gemaakt worden van prestaties en tegenprestaties als leidraad bij het verwerven van sponsoren.

Uitvoering beleid 2023 – 2028

9.1 Basis op orde

- Vergroten inkomsten door betere capaciteit planning (bezetting) van de treinen.
- Afronden project spoorbaan vernieuwing in 2026

- Kosten projecten extern financieren (sponsors, fondsen, crowdfunding etc.).
- Strikt veiligheidsbeleid met motto: geen ongevallen vastgelegd in het veiligheidssysteem en het reglement van de SGB.
- Volgen financiële meerjarenplanning en jaarlijks bijstellen.
- Zorgen voor een prettige werkomgeving voor onze vrijwilligers.

9.2 Intrinsieke waarde van het rijdend en statisch erfgoed.

- Continueer onderhoud collectie om voor zover mogelijk waarde voor publiek en erfgoed te behouden binnen afgesproken jaarbudgetten.
- Verwerven van statische artefacten uit giften en sponsorgelden.
- Continueren plannen tentoonstellingen inclusief financiering (kostendekkend).
- Samenwerking met andere musea voor presentatie en tentoonstellingen.

9.3 Vernieuwing en verbreding

- Verdere uitwerking inrichting museum terrein en gebouwen op locatie Goes ("Stoomtrein Park "Zeeland" onderdeel plan Berretty) binnen de kaders van financiële ruimte, sponsoring en bijdrage fondsen.
- Bouw "Treinenfabriek" zodra financiering rond is.
- Verduurzaming van het museum en collectie.

Samenvatting

Uit het beleidsplan 2023-2028 van de stoomtrein Goes-Borsele bevat een aantal speerpunten die gerealiseerd dienen te worden om de SGB te versterken en de toekomst rooskleuriger te maken.

Hieronder een korte opsomming van de speerpunten:

Realiseer stallingsruimte voor de mobiele collectie.

De bestaande collectie dient beschermd te worden tegen weersinvloeden, enerzijds om het behoud te waarborgen en anderzijds om deze te kunnen behouden en de reeds gerestaureerde stukken beter in stand te kunnen houden.

Financiële middelen zoeken voor een volgend restauratieproject

Er is een aantal restauratieprojecten geselecteerd die functioneel zijn voor het bestaande SGB product of uitbreiding van dit product.

Doorgaan met geleidelijk verder ontwikkelen en inrichten museumterrein.

Doorgaan met het geleidelijk ontwikkelen en inrichten museum terrein volgens plan Berretty naar Stoomtrein Park Zeeland.

Uitbreiding invullen vacante staf posities

In de organisatie ontbreken op enkele functies medewerkers die de gehele organisatie moeten versterken. Op dit moment worden die posities door medewerkers ingevuld die al een zware functie hebben en dus niet de vereiste aandacht aan de invulling van die functie gegeven kan worden. Het is zaak dat deze functies in deze beleidsperiode worden ingevuld.

Afronding lopende projecten

Uit de vorige beleidsperiode zijn restauratieprojecten nog niet afgerond. In het begin van deze periode dienen deze projecten afgerond te worden.

Verduurzaming

Dit is een belangrijk onderwerp wat globaal de aandacht heeft om verdere opwarming van de aarde af te remmen. De aandacht en focus zal in de komende beleid periode gericht blijven het terugdringen van energie verbruik en emissies.